

Dialogurile GT "La un muzician, calitatea umană este cea mai importantă..."

PAG 3F

Din fotoliul de spectator

La Chunga

PAG 4F

Pe firul tradiției Troia din capul satului

PAG 2F

"Inoportun"

Somnoroase păsărele

Motto: "Azi la C.E.C. un leu de pui,
Măine el va face pui!"

Răzvan IONESCU

Căutând originile Casei de Economii și Consumații (C.E.C.) le vom afla în eforturile elitelor politice din vremea domnitorului Alexandru Ioan Cuza de a pune ordine în finanțele publice ale fînărului stat român rezultat în urma Unirii din anul 1859. Însă, cel dintâi proiect în domeniul caselor de economii („Proiect pentru o casă de păstrare și împrumutare”) datează din anul 1845 și l-a avut drept autor pe Costache Bălcescu, fratele lui Nicolae Bălcescu. Proiectul era inspirat după statutele casei de economii din Franța și a celei din Brașov, înființată în anul 1835. Nicolae Rosetti Bălănescu, ministru de externe în guvernul Mihail Kogălniceanu, a deținut ad-interim, vreme de 6 zile, între 21 și 26 ianuarie 1865, și portofoliul de la finanțe. Suficient însă pentru transpunerea în realitate a proiectului de constituire a unei „Case de Depozitare și Consignații”, pe care domnitorul Alexandru Ioan Cuza avea să o aprobe la 24 noiembrie 1864. Paul Gotterau este autorul proiectului arhitectonic al clădirii de astăzi, ridicată pe locul unde, altă-dată, se afla Mănăstirea Sfântul Ioan cel Mare. Restaurată de Constantin Brîncoveanu între anii 1702-1703, mănăstirea avea să fie demolată în anul 1875.

La 30 martie 1858 cel de-al 15-lea Președinte american James Buchanan semnează un document prin care anunță guvernul imperial al Sublimei Porți că a hotărât să numească un consul american la Galați, în persoana lui Henry Romeț, de origine română. Acesta sosește la Iași destul de târziu, abia la 28 august 1859. Probabil că nu întâmplător Domnitorul Alexandru Ioan Cuza îl invită să aibă o primă convorbire în tabăra militară de la Florești, din moment ce una din dorințele sale era aceea de a căpăta asistență militară alături de Stăruel Unitate. După aproape 150 de ani de la această întâlnire Horia Nestorescu Bălcești, directorul Centrului Național de Studii Francmasonice, afirmă: „Masoneria ne-a integrat în N.A.T.O. [...] Marea Lojă Națională a României a primit inițierea de la o lojă americană. Nu trebuie uitat nici faptul că Supremul Consiliu al Ritului Scoțian Antic și Acceptat din România a fost instalat în templul din Washington, iar cei care i-au instalat făceau, unul și unul parte din toate structurile statului american. În același timp, 200 de masoni români au fost ridicați în grade de masoni de la 4 la 32 de către Loja Bazelor NATO din Germania. Odată cu ocuparea Germaniei de către SUA după al Doilea Război Mondial, în bazele de aici au venit și masoni care au format Loja Bazelor NATO din Germania.” (interviu publicat în ediția on-line din 16 decembrie 2007 a publicației „Clujeanul”).

La intrarea în Templul istoric masonic (str. Gramont nr.3, sector 4, București) ca dealtă și la poalele dealului ce duce către Patriarhia Română, aflăm bustul Domnitorului Alexandru Ioan Cuza. Un motiv în plus ca un preot brașovean, la lansarea unei reviste masonice locale, să mulțumească public masonilor că există. Dacă Preafericitul Daniel, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, după ce a făcut parte din juriul care, la ediția din 2008, a acordat premiul (în valoare de 800.000 de lire sterline), inițiat de filantropul Sir John Templeton, premiu ce se acordă unor contribuții excepționale situate la intersecția dintre știință și religie, a ratat, din pricina unui accident regretabil, înfățișarea cu Laura Bush, în schimb nefericitul nostru ministru de externe, Adrian Cioroianu, nu a ratat prilejul de a ne atrage atenția, cu subtilitatea ce îl caracterizează, că rațiunile pentru care a fost aleasă clădirea C.E.C. ca spațiu pentru discursul președintelui american sînt de ordin arhitectonic. Good point! Cu acest prilej am aflat că pentru scutul anti-rachetă este nevoie de 30.000.000.000\$. Cam mult pentru bugetul S.U.A. a căror populație a cam început să înțeleagă despre cât de fructuos se îmbină anti-terorismul cu afacerea familiei Bush-Bechtel. Dacă în anul 2006, conform aceluiași președinte, raza de bătaie a amenințărilor Iran-ului era mai mică, între timp, pe măsură ce criza economiei americane a luat amploare, raza amenințărilor iraniene a crescut, la fel și curcubeul, cotizația și cotizații.

(continuare în F4)

FOAIE

PENTRU MINTE, INIMĂ ȘI LITERATURĂ

Edițată de Gazeta de Transilvania în colaborare cu Consiliul Județean Brașov
• Fondat 1838 • Serie nouă • Nr. 112
Sîmbătă - Duminică, 5 - 6 aprilie 2008 • Se distribuie gratuit

Ad Restitvendum

Un etimon discutabil (I)

C. MĂRCUȘAN

Dicționarele normative prezintă un etimon unic și incontestabil pentru numele comun **podoabă** prin slavul *podoba*. La o primă analiză această etimologie apare perfectă. Etimonul slav în sine conține două părți evidente pentru orice slavist: *pod-* prefix avînd semnificația *sub-* și *(d) oba* un substantiv comun. Aici apare prima problemă. Ceea ce reține atenția este numele *(d) oba*, fără o semnificație proprie în sistem. Prefixul *pod-* este un element de construcție frecvent în sistemul slav de compunere.

Diftongarea vocalei *-o-* sub accent în momentul preluării cuvîntului în română nu a putut să fi avut loc după secolul IX, adică după încetarea, în linii mari, a acțiunii legii fonetice din latina vulgară orientală conform căreia *-o-* în silabă accentuată s-a diftongat în *oa* [wa], ca în MOLA>*moară*, SOLEM>*soare*, PORTA>*poartă*. Dezmembrarea etimonului slav reflectă capacitatea vorbitorilor protoromâni din etapa împrumutului, de a discerne între afixul *pod-* și numele *(d) oba* care atunci avea aceeași semnificație sau un sem complementar cu numele comun *dobbo* din italiană, „element de ornamentație”, iar diftongarea acestuia avuse loc înainte de momentul preluării din slavă, după modelul lat. DOGA>*doagă*.

Pe de altă parte, sensul figurat al numelui *podoabă* prezintă un grad *superior* al calității obiectului denumit, „fire, caracter strălucit, cinstit, mîndrie” (apud DEX). Or, etimonul slav, incluzînd prefixul *pod-* „sub-” presupune tocmai sensul invers - un grad *inferior*, de subordonare a obiectului față de alt obiect. Probabil

că etimonul slav avea ca referent nu înfrumusețarea, ci atașarea unor obiecte secundare la un alt obiect/ ființă. Sensul figurat românesc contrazice acest sem și aderă exact la semul inclus în latinescul *ornare* care (NB) prezenta și sensul figurat „a cinsti” și se apropie pînă la identitate de italienscul *adornare*.

Aici am ajuns la problema prefixului. Dicționarele normative italiene înregistrează la prima poziție pentru semnificația „podoabă” numele comun *adobbo*, inclusiv verbul substantivat *adobbare* (Zingarelli, 2001) „ornamentație, înfrumusețare”. Dezmembrarea lexeimului de referință relevă o unitate nominal comună *dobbo*, evident solidar cu unitatea lexicată din slavă - „doba”. S-ar putea obiecta că sistemul lingvistic slav presupune un nume *oba* și nu

doba. Or, se știe că sistemul slav nu tolerează consoanele geminate (*poddoba*), ci prefixul *pod-* își reduce corpul fonetic la *po-*: sl. *podlogj*, care a dat în rus. *podlog*, mai frecvent cînd consoana de contact de la inițiala cuvîntului prefixat are trăsături similare, sau își menține corpul fonetic, cu precădere la contactul cu o consoană avînd trăsături diferite: bg. *podkova*, sb. *potkova*.

Legea intoleranței față de geminate ne oferă un punct de sprijin în favoarea structurii etimonului slav din două elemente componente. Substantivul *(d) oba*, astfel reconstituit este coroborat de *l. dobo* din construcția *adobbo* cu prepoziția AD. Constatarea ne trimite la origini și mai îndepărtate (indo-europene). Trezirea numelui comun *dobbo* de la un evident gen neutru (lat.) la genul

feminin în română era un fenomen relativ frecvent în latina vorbită în perioada istorică de refacere a sistemului: TEMPUS

AUTUMNUM>*toamnă*, mai frecvent decît în celelalte limbi romanice: it. *autunno*, sp. *otoño*.

În concluzie, recomandarea în prima poziție a numelui comun italian *adobbo*, inclusiv în derivatul verbal, reflectă faptul că celelalte sinonime sînt împrumuturi tîrzii sau neologisme din latina medievală (omare, adomare) sau derivate pe teren intern (abbellire) și atrage în aceeași familie și numele *podoabă* cîrui bilingvismul slav coroborat de *l. dobo* din construcția AD- (cf. *apune, asemăna*) din protoromână cu slavul *pod-*, reflectînd probabil un nou mod de viață cu noii veniți în comunitatea latinofonă din Carpați.

9 ani, 4 luni și 3 zile

Vlad PÎRĂU

Cam atîta vreme i-a reușit lui Ivan Turbincă să se joace cu focul - pardon! - cu Moartea, fără să se ardă. În felul său, fiecare dintre noi este un Ivan Turbincă, al cărui parcurs existențial oscilează între Rai și iad, într-o continuă fugă de Moarte. Nu este lipsit de importanță să remarcăm că Ivan, muscal fiind, se trage din partea Soarelui-Răsare. În acest sens, fiecare naștem cu răsăritul pe umeri, ne ducem viața cînd la Rai, cînd la iad, cînd de-a dreptul cu picioarele pe pămînt, ca să sfîrșim într-un tîrziu la Soare-Apune. Cu toții o pomim în lume cu traista în spinare și cu cei doi talanți primiți pe datorie. Și avem o viață la dispoziție ca să ne înmulțim sau să ne pierdem talanții, umplînd punga experienței personale cu lucruri bune sau, dimpotrivă, cu răutăți. Povestea bătrînilui soldat rus are ca motiv central drumul vieții și turbinca, sacul. Dumnezeu îți dă, dar nu-ți bagă-n sac. Omul cît trăiește agonisește sau risipește. El vine în lume cu un așa-zis „bagaj ereditar”, un dar de la Dumnezeu, pe care este chemat să îl cultive spre bună rodire, astfel încît, la sfîrșitul vieții, să-și fi folosit și înmulțit darul, să-și fi completat prin muncă proprie partea goală a sacului, într-un cuvînt, să-și fi îndeplinit misiunea pentru care a fost chemat la luptă: desăvîrșirea personală, cît și roadirea adusă spre folosul celorlalți. Unii însă nu înțeleg această chemare simplă, dar adîncă. Ei se limitează la agonisirea de plăceri și bogății vremelnice, în această lume efemeră. Își clădesc castele de nisip

într-o lume cît o plajă care se întinde de la Soare-Răsare și pînă la Soare-Apune. Și, o dată ce și-au ridicat această împărăție înșelătoare, principala lor grijă este să o consolideze, să o facă să dăinuiască. Însă nimic nu poate dăinui într-o lume în care noi sîntem doar oaspeți de o clipă. Vrajă se va năru, țesătura visului se va rupe, iar omul se va trezi buimac în fața lui Dumnezeu, cu sacul gol-goluț și-n mînă cu doi gologani, exact cum fusese la venirea în lume. De aceea răzbate de peste veacuri îndemnul: „Nu vă adunați comori pe pămînt, unde molia și rugina le strică și unde furii le sapă și le fură; ci adunați-vă comori în Cer, unde nici molia și nici rugina nu le strică, unde furii nu le sapă și nu le fură; că unde-ți este comoara, acolo-ți va fi și inima!”

Cei care totuși de cîte ori se întîlnesc față-n față cu adevărul închid ochii vor încerca să găsească diverse tertipuri și subterfugii, sperînd că vor putea ei schimba, sau cel puțin

amîna, ceea ce este scris de la întemeierea lumii încoace: că există un Dumnezeu Care pe toate le vede, pe toate le îngăduie, și tuturor ajută, pînă la o vreme, cînd timpul așteptării se va fi scurs și ora bilanțului va fi sosit. Tocmai din cauza asta principala grijă a celor care se ancorază în valorile lumeste și refuză să trăiască pentru eternitate, preferînd clipa, este anume fuga de Moarte. Întîrziînd Moartea, prelungești clipa, și amîni bilanțul. Dar Moartea nu mai este ce era odată. Acum ea reprezintă doar o simplă schimbare de maez: trecerea pe o altă linie, aceea a vieții veșnice. Însă important e ceea ce urmează după Moarte. Căci bilanțul poate fi bun sau poate fi prost, așa încît fiecare să primească după faptă și rîsplată. Deci fuga de Moarte nu este o fugă de sfîrșit, căci sfîrșitul nu mai există, fuga de Moarte e de fapt o fugă de Judecată, o fugă de asumarea responsabilității. Oamenii au impresia că pot să-L amăgească pe Dumnezeu, dar de fapt se amăgesc pe ei înșiși. Că

oamenii sînt mulți, dar Dumnezeu e Unul, și El nu Se schimbă. Iată de ce oamenii au mereu o problemă față de ei înșiși: o problemă de conștiință. Ei nu fug de Dumnezeu, ci fug de înfîlțirea cu propria lor ființă dezîndumnezeită. La fel cum Adam, după ce singur și de bunăvoie își alesese soarta, mușcînd din măr, se ascundea de Dumnezeu în dosul unei tufe, crezînd în naivitatea lui că așa a scăpat de răspunderea propriilor fapte. Pentru că Adam nu de Dumnezeu fugea, ci de sine. Tot astfel și Ivan Turbincă, după ce și-a făcut de cap cum a știut cu darurile lui Dumnezeu, dintre care cel mai de preț este viața, acum fugea de Moarte, pentru că îi era frică să se înfîlțască cu sine, la Judecată. Viața omului este cea mai adevărată școală, iar Moartea, supremul examen. Iar cine nu s-a pregătit îndeajuns pentru Moarte, nu s-a pregătit nici pentru Înviere. Chiuind în fața vieții pămîntești, omul chiuiește în eternitate, refuzîndu-și definitiv viața veșnică. De aceea Ivan știa prea bine de ce fuge de Moarte, nu s-a pregătit unei povești simple, ca aceea a lui Ivan Turbincă, sînt totuși capitale. Învățăturile de viață și de moarte. În planul vieții, se poate desprinde anume zicala: „Totul îți este permis, dar nu totul de folos.” „Priveste ce îți se dă și ia ce meriți!” și „Ai grijă ce-ți dorești, că s-ar putea să se-implinească!”. Cît despre Moarte, este de-ajuns să rememorăm un vechi cîntec din bătrîni, care spune așa: „Nu gîndească tăt omu! / C-o trăi cît pămîntu! / Și-a face ce-i vrea gîndu...”

(continuare în F3)

P O E S I S

Ion LUPU

Poarta către somnul din cuvinte

Știința care scurmă cu nesățiu
am observat că e acum bolnavă
falșul microb al părtinirii fără slavă
a copleșit-o și în timp și-n spațiu

Intact se pare-i doar subconștientul
cel ce produce monștri dar și îngeri;
o, inimă învinsă cît mai sîngeri
cînd vezi cum putrezește-n noi prezentul!

Subconștientul îmi deschide însă
o poartă către somnul din cuvinte
în care-i tot ce-a fost mai înainte
plus fața mea de-aed într-una plînsă.

Cuvintele își amintesc de specii
Care-au murit, de țări ce trag să moară,
De galaxii care în cer fătără
Noi stele - precum noaptea liliiecii...

Logos

Cuvinte închise ermetic
cuvinte care n-au călcat vreodată
printr-un album
și care n-au înflorit într-o scrisoare intimă.

Cuvinte care, o dată aduse pe lume,
ar putea fi cuțite care spintecă viul
sau arme de foc
cu intenții ucigătoare.

Cuvinte care mîngîie părul iubitei
care au început să fie rostite
dar se opresc și se-ntorc pe buze
pentru sărut...

La Biblioteca Județeană "G. Barițiu", Proiecții de film românesc

Biblioteca Județeană "G. Barițiu", Secția Împrumut Carte și Mediateca organizează, de mai bine de un an, sub coordonarea șefului de serviciu Carmen Voroneanu și a bibliotecarului Ioana Chiru, o acțiune ce are drept scop familiarizarea tinerelor generații cu filmul românesc. Astfel, în 24 martie, elevii Școlii Generale nr. 6 "Andrei Mureșianu" din Brașov, au fost invitați manifestării ce a avut ca temă filmul "Amintiri din copilărie", în regia Elisabetei Bostan. Pentru o seară, personajele interpretate de Ștefan Ciobotărașu, Ion Bocancea, Corina Constantinescu, Emanoil Petru, Nicolae Veniaș i-au ferecat pe micuții spectatori care au urmărit cu sufletul la gură aventurile lui Nică "a lui Ștefan a Petrei". Comicul de limbaj și interpretarea lui Ștefan Ciobotărașu în rolul lui Ion Creangă au sîrînit amuzamentul micilor invitați: "Concepția regională, aportul distribuției și în special al marelui actor Ștefan Ciobotărașu, în rolul lui Creangă, fac ca filmul să aibă o certă valoare artistică și, totodată, să dețină o notă de autentic ce-l definește ca film document", spune Carmen Voroneanu, coordonatorul proiectului. Proiecțiile de film românesc de la Biblioteca Județeană "G. Barițiu" își propun, pe de o parte, să le arate tinerilor brașoveni transpunerea pe pelicula cinematografică a marilor cărți din literatura română și, pe de altă parte, sînt o incitare la descoperirea literaturii române din toate timpurile. (A. D.)

Sabin Bălașa, suprarealistul tîrziu

Sabina Bălașa a fost un pictor român a cărui operă poate fi caracterizată ca aparținînd unui suprarealism tîrziu, deși artistul însuși caracterizează lucrările sale ca aparținînd unui "romantism cosmic". Bălașa s-a născut la 17 iunie 1932, în satul Dobriceni, Olt, dintr-un tată preot și o mamă învățătoare. Astfel, Bălașa participă la expoziții din țară și la expoziții de artă românească organizate în străinătate: Varșovia, 1956, Moscova 1958, Cairo, Alexandria, Damasc (1960 - 1961), Bienala Tineretului de la Paris 1961, Roma 1966, Grecia, URSS, Finlanda 1976, Norvegia, Suedia, SUA 1979. Temele majore ale picturilor sale sînt reprezentate prin femei sculpturale cu păr lung în poziții emblematic, animale amintind de un hibrid între inorogi fără coarne și centauri, respectiv de bărbați înfățișați în acte de meditație, uneori efectuînd munci fizice. Mediul și fundalul picturilor sale amintesc simultan de fundul unui ocean și de imaginile posibile de pe suprafețele altor planete luminate de sori emițînd în domeniul albastrului.